

Special Interest Groups

Tekst: **Gea Procee** Illustratie: **Chiara Arkesteijn**

Het aantal VEN-leden is inmiddels boven de vierduizend gestegen. Er is dus een snelgroeiende groep nieuwe EMDR-therapeuten die hun ervaring met EMDR-behandelingen aan het ontwikkelen zijn. Voor alle leden is het belangrijk om op de hoogte te zijn van het bestaan van de Special Interest Groups (SIG's) die altijd zijn te consulteren.

Een keer per jaar komen alle voorzitters van de SIG's samen. Ze informeren elkaar over de thema's die spelen en over de nieuwe ontwikkelingen die gaande zijn binnen de verschillende expertisegroepen. Alle SIG's zien onderzoek als speerpunt om ervaringen uit de EMDR-praktijk wetenschappelijk te toetsen. Daaruit zijn in de afgelopen jaren al veel belangrijke wetenschappelijke resultaten voortgekomen.

Binnen de **SIG EMDR en Autisme** zijn Esther Leuning en Alexandra Berasovska begonnen met onderzoek naar de vraag of EMDR-behandeling bij patiënten met autisme en PTSS niet alleen helpt bij het behandelen van hun PTSS, maar ook invloed heeft op het verminderen van autisme-kenmerken. Observaties in de klinische praktijk lijken in die richting te wijzen, maar de vraag is of wetenschappelijk onderzoek dit ook zal bevestigen. Een eerste artikel is inmiddels door een internationaal tijdschrift geaccepteerd.

Ook binnen de **SIG EMDR en Verstandelijke beperking** bestond de hoop dat het behandelen van trauma een positieve uitwerking zou kunnen hebben op de IQ-scores van patiënten met een verstandelijke beperking. De achterliggende gedachte hierbij was dat de effecten van trauma belemmerend zouden kunnen werken op de intellectuele vermogens. Voorzitter Reinout Lievegoed stelt dat dit in de praktijk helaas nog niet is aangetoond. De SIG EMDR en Verstandelijke beperking kijkt met veel voldoening terug op het congres dat in september 2017 werd gehouden ter ere van de promotie van Liesbeth Mevissen. Leden van verschillende SIG's droegen bij aan dit congres (zie voor het verslag EM 15).

Timing

Binnen een aantal SIG's speelt de discussie over de vraag wanneer EMDR zinvol ingezet kan worden en wanneer dat (nog) niet kan. De nog jonge, maar bloeiende **SIG EMDR en Zwangerschap en Geboorte**, onder voorzitterschap van Jaro van der Ende en Simone van Leipsig-Beekman, krijgt regelmatig de vraag van therapeuten en van patiënten zelf of EMDR tijdens de zwangerschap wel verantwoord is. In de SIG is consensus over de keuze om

EMDR tijdens zwangerschap wél in te zetten omdat de negatieve gevolgen van posttraumatische stress of sterke bevallingsangst lijken op te wegen tegen de mogelijke – maar nooit aangetoonde – negatieve gevolgen van EMDR-behandeling tijdens de zwangerschap. Nader onderzoek is echter wel nodig om zekerheid te krijgen over de effecten en gevolgen van EMDR op de ongeboren vrucht. De *Capturegroep* doet al onderzoek naar de effectiviteit van EMDR bij zowel zwangere vrouwen met PTSS als zwangere vrouwen met een fobie voor de bevalling (<http://capture-groep.nl/optimum/>). Leden van de SIG doen mee als behandelaar in deze studie.

Voorzitter Ankie Roedelof van de **SIG EMDR en Eetstoornissen** hoopt dat rond traumabehandeling binnen de behandeling van eetstoornissen eenzelfde slag kan worden geslagen als binnen de behandeling van PTSS bij psychose. De keuze om eerst de eetstoornis of eerst het trauma te behandelen valt, volgens Roedelof, mogelijk nog te vaak uit in het nadeel van traumabehandeling. Zij benadrukt dat er bij mensen met eetstoornissen vaak sprake is van onderliggende trauma's. Naast ernstig psychotrauma (A-criterium) is er ook vaak sprake van veel 'kleine t'-trauma's, vanwege de hoge emotionele sensitiviteit van deze groep patiënten. René Beer, erelid van deze SIG, werkt aan een internationaal eetstoornissenprotocol waarin de gangbare methode van Fairburn wordt geïntegreerd in de EMDR-behandeling. Dit zal gepubliceerd worden in een nog te verschijnen Amerikaanse uitgave van een verzameling protocollen. Komend jaar zullen de leden van de SIG en andere belangstellenden in deze methode getraind worden.

De vraag rond de noodzaak van stabilisatie wordt verder uitgediept binnen de **SIG Vroegkinderlijke traumatise- ring**. Voorzitter Gijs van Vliet breekt een lans voor een genuanceerde discussie en een zorgvuldige afweging van wat er moet gebeuren wanneer voorbereiding op traumabehandeling nodig is. Hij schreef een literatuurreview over dit thema (zie ook de verkorte versie in dit nummer) en gaf hierover een workshop op het EMDR-congres.

Somatiek

Merlijn van Eijk was voorzitter van de **SIG EMDR en Somatiek**. Zij geeft het stokje nu door aan René Selker. Het expertisegebied van deze SIG strekt zich uit van behandeling van somatisch onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten (SOLK) tot behandeling van psychische problemen bij lichamelijke ziekten, en overlapt daarmee het gebied van verschillende andere SIG's (zoals de SIG EMDR

en hoofdpijn, de SIG EMDR bij Zwangerschap en Geboorte en de SIG Ouderen). De SIG EMDR en Somatiek wil binnen de medische wereld bijdragen aan de kennis van medisch specialisten over psychologische behandelmogelijkheden, waardoor zij gevoelig worden voor adequate verwijzingen. Met trots doet Merlijn van Eijk verslag van een behandeling van een zwangere vrouw, bij wie het kindje onvoldoende groeide. Toen de stressoren succesvol met EMDR ►

waren behandeld, nam het gewicht van het kind voldoende toe om met een gezond geboortegewicht ter wereld te komen. De medisch specialisten hielden dit niet voor mogelijk. Aan zulke observaties moet meer ruchtbaarheid worden gegeven.

De SIG heeft zich tot taak gesteld om te expliciteren wat specifieke behandelexpertise kan toevoegen aan theoretische verhandelingen. Recent verscheen het nieuwe handboek SOLK onder redactie van Jaap Spaans. Merlijn van Eijk uit haar zorg over het zonder meer toepassen van de theorie uit zo'n mooi nieuw standaardwerk door nog onervaren therapeuten. De SIG probeert daarom een overzicht te ontwikkelen van effectieve factoren die uit praktijkervaring voortkomen, zodat therapeuten kunnen worden toegerust met meer praktische kundigheid.

In september 2017 is ook het lichamelijke sensatieprotocol van Carlijn de Roos en Yanda van Rood uitgebracht. De SIG is benieuwd hoe dat protocol zich in Nederland verder gaat ontwikkelen. Het kan binnen de SIG Somatiek van toegevoegde waarde zijn.

De **SIG EMDR en sensorimotorische psychotherapie**, vertegenwoordigd door Gerrie Douma, heeft aandacht voor de neuroplasticiteit en voor de manier waarop het lichaam meedoet in traumareacties. Voor behandelingen is de vraag interessant hoe daar actief invloed op kan worden uitgeoefend. De SIG richt zich op onderzoek naar wat sensorimotorische psychotherapie, met name bij complex trauma, aan EMDR-behandelingen kan toevoegen. De SIG wil onderzoeken of het al bestaande protocol meer gericht kan worden op sensorimotorische aspecten (in bijvoorbeeld het vaststellen van de NC en bij het inzetten van *cognitive interweaves*) zonder aan effectiviteit in te boeten.

Praktische thema's

De bestaande protocollen leveren vaak interessante ervaringen en vragen op bij de behandeling van patiënten uit een specifieke doelgroep. Patiënten met een verstandelijke beperking worden bijvoorbeeld regelmatig behandeld met het kinderprotocol. Soms krijgen de therapeuten van die patiënten het commentaar dat zij toch geen kind meer zijn. Het zal misschien te ver voeren om de naam van het protocol aan te passen, maar voor therapeuten die met deze doelgroep werken is het een detail dat er in de praktijk wel toe doet. Ook voor therapeuten binnen andere SIG's, bleek dit een herkenbaar punt, bijvoorbeeld wanneer het kinderprotocol wordt gebruikt bij de behandeling van niet-Nederlandstalige patiënten.

Binnen de SIG EMDR en Autisme wordt nagedacht over de vraag wat het effect is van allerlei nieuwe middelen in het aanbieden van de werkgeheugentaak voor patiënten

met Autisme Spectrum Stoornis (ASS). De ervaringen lopen uiteen. Naar het effect van de lichtbalk en de buzzers is bijvoorbeeld nog geen onderzoek gedaan.

Halen en brengen

Voor leden van de VEN valt er veel te halen bij de SIG's. Daarmee kunnen ze de kwaliteit van hun behandelingen hoog houden en uitbreiden. Wanneer de eigen expertise tekortschiet, is het goed om te weten dat voor veel aandachtsgebieden en patiëntengroepen jarenlange ervaring en specifieke kennis binnen de VEN voorhanden is. De SIG's zijn altijd te consulteren.

SIG-leden schrijven mee aan belangrijke handboeken, zoals het recent verschenen Handboek EMDR Kinderen & Jeugd. Ook is er contact tussen de SIG's en de Wetenschapscommissie van de VEN om nieuwe initiatieven voor onderzoek te ondersteunen met kennis en financiële middelen. Er gaan zelfs stemmen op om een overkoepelende SIG op te richten die de onderzoeksinitiatieven van de leden uit verschillende SIG's kan samenbrengen.

De SIG's hebben op hun beurt ook veel aan de ambities van nieuwe leden om hun eigen expertise in te zetten voor de verdere ontwikkeling van het werkveld. Wie deel wil gaan nemen aan een SIG, moet ook wat kunnen 'brengen'. De SIG's verschillen in de eisen die zij daaraan stellen, maar verwelkomen graag nieuwe, enthousiaste leden. ■

Een volledig overzicht van de huidige zestien SIG's, hun voorzitters, doelen en voorwaarden aan deelname is te vinden op het ledendeel van de website van de VEN. E-mailberichten aan de voorzitters kunnen via dat overzicht verstuurd worden.

- EMDR en ADHD (in oprichting)
- EMDR en Autisme
- EMDR en Eetstoornissen
- EMDR bij Forensische zorg
- EMDR bij Hoofdpijn
- EMDR Ouderen
- EMDR en Preverbaal Trauma
- EMDR bij Psychose
- EMDR en Schematherapie
- EMDR en Sensorimotor Psychotherapie
- EMDR en Somatiek
- EMDR en Verslaving
- EMDR en Verstandelijke beperking
- EMDR en Vroege Interventies
- EMDR en Vroegkinderlijke traumatisering
- EMDR en Zwangerschap en Geboorte